

Nämnden Svenska rum 12.12.2024

Fullmäktige fråga om HUX-utbildningen

Beredning och upplysningar:
Turpeinen Jaakko
Stolt-Haglund Ida
fornamn.efternamn@esbo.fi
Telefon 09 816 21

Förslag

Föredragande
Direktör för sektorn för fostran och lärande Rinta-aho Harri

Nämnden Svenska rum ger sitt svar enligt redogörelsen om ledamot Vanessa Kurris och 26 andra ledamöters fullmäktige fråga om HUX-utbildningen som lämnades 10.10.2024.

Behandling

Beslut

Redogörelse

Vanessa Kurri och 26 andra fullmäktige ledamöter lämnade 10.10.2024 in en fullmäktige fråga där de begär svar på följande frågor om HUX-utbildningen:

1. Hur har man i Esbo lyckats med målet att de studerande som deltar i HUX-utbildningen avlägger antingen studentexamen eller yrkesexamen?
2. Hur kan HUX-utbildningen beakta behoven hos alla olika grupper och uppnå målen i praktiken? (t.ex. de som höjer sina betyg)
3. Hur fungerar ansökan, individuella planer, handledning, särskilt stöd samt gemensam och individuell studerandevård inom HUX-utbildningen i Esbo?
4. Har Esbo nått alla läropliktiga som inte självständigt har sökt sig till utbildning efter grundskolan eller inte fått en studieplats?

Bakgrund

HUX-utbildningen riktar sig till både läropliktiga och vuxna som har behov av färdigheter och/eller handledning för att övergå till gymnasieutbildning eller yrkesutbildning.

Ett allmänt mål för HUX-utbildningen är att den studerande ska uppnå sådana studiefärdigheter som behövs för att hen ska kunna söka till gymnasieutbildning eller yrkesutbildning och klara av dessa studier. Med studiefärdigheter kan avses till exempel kunskaper i undervisningsspråket, utveckling av ändamålsenliga studiemetoder och livskompetens. Under HUX-utbildningen kan den studerande även höja vitsord från den grundläggande utbildningen, om det är nödvändigt för att få en plats inom en viss utbildning. Därtill kan den studerande avlägga studier inom gymnasieutbildning och yrkesutbildning.

I Esbo har Omnia sedan 1.8.2022 arrangerat HUX-utbildning för sökande som avslutat den finskspråkiga grundskolan. Yrkesinstitutet Practicum arrangerar HUX-utbildning för dem som avslutat den svenskspråkiga grundskolan. Dessutom finns yrkesinstitutet Live i Esbo, som arrangerar HUX-utbildning för studerande med behov av särskilt stöd (på finska).

Svar på frågorna

1. Hur har man i Esbo lyckats med målet att de studerande som deltar i HUX-utbildningen avlägger antingen studentexamen eller yrkesexamen?

De första studerande som gått HUX-utbildningen har endast genomfört 1,5 år av gymnasie- eller yrkesutbildning. Det är alltså för tidigt att säga om målet har uppnåtts. Det finns ingen omfattande information om hur de som genomfört HUX-utbildningen har placerat sig i utbildning på andra stadiet, men till exempel i Omnia har man följt upp 50 studerande som genomförde HUX-utbildningen år 2024, och av dessa har 34 placerat sig i gymnasieutbildning.

2. Hur kan HUX-utbildningen beakta behoven hos alla olika grupper och uppnå målen i praktiken? (t.ex. de som höjer sina betyg)

Enligt lagen om utbildning som handleder för examensutbildning ska "Utbildningen ... ordnas så att den studerande kan söka till examensinriktad utbildning under den handledande utbildningen, om han eller hon har uppnått tillräckliga färdigheter för övergången till examensinriktad utbildning." (1215/2020, 13 §).

Vid Omnia kan studerande inom HUX-utbildningen genomföra yrkesutbildningsstudier samt gymnasiestudier vid vuxengymnasiet enligt en individuell plan.

Studerande inom HUX-utbildningen övergår flexibelt till yrkesutbildning genom kontinuerlig ansökan under den förberedande utbildningen, men en motsvarande modell för gymnasieutbildning har inte utvecklats, dels på grund av lagstiftningshinder, dels på grund av gymnasiernas attraktionskraft i huvudstadsregionen.

Ansökan till HUX sker genom gemensam ansökan och kontinuerlig ansökan. De flesta studerande inleder sina studier i augusti, men nya studerande antas varje månad genom kontinuerlig ansökan. Omnia samarbetar nära med sakkunniga som ansvarar för genomförandet av läroplikten, både med Esbo stad och Kyrksläotts kommun, för att identifiera möjliga läropliktiga som kan hänvisas till HUX-utbildningen.

Inom Omnias HUX-utbildning kan studerande genomföra alla delar av utbildningen (förstärkning av grundläggande färdigheter, yrkesutbildningsstudier och förberedelse för dessa, gymnasiestudier och förberedelse för dessa, vardagsfärdigheter och samhällligt deltagande, arbetslivsfärdigheter och lärande i arbetslivet). Detta ger studerande möjlighet att flexibelt genomföra olika studier.

Omnias HUX-utbildning genomförs i två spår: höjnings- och gymnasiespåret samt yrkes- och arbetslivsspåret. Omnia samarbetar med vuxenutbildningen, yrkesutbildningen och vuxengymnasiet för att skapa en individuell studieplan för varje studerande. I början av studierna hålls ett individuellt vägledningssamtal med varje studerande för att säkerställa att de hamnar på rätt studieväg. Alla läropliktiga studerande har fått en plats på den valda utbildningsvägen. Alla

sökande över 18 år har dock inte fått en plats inom HUX-utbildningen.

Vid Prakticum har de som höjer sina betyg varit i majoritet och de har haft möjlighet att höja betygen i alla grundskoleämnen. Huruvida en studerande lyckas höja sina betyg beror på hens egna ansträngningar.

Det allmänna målet att unga får en studieplats och påbörjar sina studier efter HUX-utbildningen har uppnåtts helt.

Vid Lives HUX-utbildning kan studerande genomföra följande delar av utbildningen: förstärkning av grundläggande färdigheter, yrkesutbildningsstudier och förberedelse för dessa, vardagsfärdigheter och samhälleligt deltagande, arbetslivsfärdigheter och lärande i arbetslivet. Inom Lives HUX-utbildning betonas undervisning i vardags- och studiefärdigheter. Gymnasieutbildning har inte varit en fortsättningsväg som Lives HUX-studerande sökt, och därför sker betygshöjning endast i undantagsfall. Ansökan till HUX-utbildningen sker genom den ordinarie ansökan på våren och ansökan har också varit möjlig året runt genom kontinuerlig ansökan.

3. Hur fungerar ansökan, individuella planer, handledning, särskilt stöd samt gemensam och individuell studerandevård inom HUX-utbildningen i Esbo?

Inom Omnias HUX-utbildning finns två heltidsanställda studiehandledare, två handledare och en heltidsanställd speciallärare samt en deltidsanställd speciallärare. Studerandes utmaningar med livshantering och studiefärdigheter har ökat och inläringssvårigheterna har blivit fler, vilket innebär att behovet av handlednings- och stödpersonal har ökat. Studerandevårdstjänsterna är inte tillräckliga. Personalen är deltidsanställd och byts ofta ut. Konsultativ studerandevård räcker inte, utan HUX behöver fast personal som aktivt deltar i studerandes vardag.

Vid Prakticum betjänar den individuella studerandevården HUX-studerande enligt plan. Prakticum har en speciallärare en dag i veckan, och urvalsprocessen för studerande har hanterats snabbt.

Läropliktiga studerande har kontinuerligt och snabbt tagits in till HUX-utbildningen vid Prakticum. Stöd för studierna ges enligt lagstiftningen för olika utbildningsformer (HUX, yrkesutbildning, gymnasieutbildning och vuxenutbildning) och har generellt fungerat väl.

I huvudstadsregionen råder brist på svenskspråkiga studieplatser för studerande med krävande särskilt stöd, både inom HUX och yrkesutbildningen. Studerande med behov av krävande särskilt stöd har sökt sig till HUX vid Prakticum, som endast kan erbjuda särskilt stöd, inte krävande särskilt stöd.

Studerande som före den utökade läroplikten föll utanför utbildningssystemet efter att ha avbrutit sina studier på andra stadiet syns nu inom HUX. I denna grupp finns många unga som mår psykiskt mycket dåligt eller har stor social ångest. Dessa unga klarar inte av att gå i skolan och behöver rehabilitering och vård som skolan eller studerandehälsan inte kan erbjuda.

Vid Lives HUX-utbildning får studerande starkare stöd och handledning än vid allmänna yrkesinstitut. Studerandevårdstjänsterna har varit tillräckligt tillgängliga. Bland studerande är utmaningar med psykisk hälsa framträdande, vilket bland annat visar sig i att det kan vara svårt att delta i närundervisning.

4. Har Esbo nått alla läropliktiga som inte självständigt har sökt sig till utbildning efter grundskolan eller inte fått en studieplats?

Enligt läropliktslagen (1214/2020) ska alla läropliktiga som avslutat grundskolan men saknar studieplats anmälas till hemkommunen via Utbildningsstyrelsens tjänst Valpas.

Esbo stad har under innevarande år nått alla anmälda läropliktiga. I vissa fall har kontakten dock skett exempelvis endast via barnskyddet. Om en läropliktig enligt expertbedömningar inte kan övergå till fortsatta studier, hänvisas hen enligt läropliktslagen till andra lämpliga tjänster.

Alla läropliktiga i hemkommunens område syns inte eller anmäls inte via tjänsten Valpas. Dessa unga kan till exempel vara nyinflyttade till kommunen, varav vissa kanske ännu inte har en hemkommun. Uppgifter om dessa unga söks via myndighetens för digitalisering och befolkningsdata urvalstjänst för kommuner, som vidareutvecklas för att bättre stödja uppföljningen av läroplikten.

Å andra sidan har noggrannare utredningar också visat att vissa läropliktiga enligt systemen är bosatta i Esbo, trots att deras faktiska bostadsort är utomlands.

Utveckling av HUX-utbildningen

Läsåret 2025–2026 kommer Omnias HUX-utbildning och Esbo stads finska daggymnasier att pilotera en modell där studerande inom HUX-utbildningen får möjlighet att bekanta sig med och genomföra gymnasiestudier vid daggymnasier. Målet med modellen är att ge ungdomar en så realistisk bild som möjligt av gymnasiestudier, ge möjlighet att genomföra studier i samma grupper som andra studerande samt stärka HUX-utbildningens status.

Beslutshistoria

Bilaga

Tilläggsmaterial

- Valtuustokysymys TUVA-koulutuksesta 10.10.2024

För kännedom